

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 3Co/8/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8812205455
Dátum vydania rozhodnutia: 02. 04. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Šofranková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2014:8812205455.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Šofrankovej a členov senátu JUDr. Anny Ilčinovej. a JUDr. Gabriely Klenkovej, PhD. v právnej veci žalobcu: Slovak Telekom, a. s., Karadžičova 10, 825 13 Bratislava, IČO: 35 763 469, zastúpeného JUDr. Oliverom Balážom, advokátom so sídlom Zámocká 10, 811 01 Bratislava proti žalovanému: I. W., nar. XX. XX. XXXX, bytom I. XXXX/XXX, XXX XX D. T. U., za účasti vedľajšieho účastníka na strane žalovaného: Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, Námestie legionárov 5, 080 01 Prešov, IČO: 42 176 778, zastúpeného JUDr. Igorom Šafrankom, advokátom, ul. Sovietskych hrdinov 163/66, 089 01 Svidník o zaplatenie 150,14 Eur s prísl., o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Vranov nad Topľou zo dňa 03. 10. 2013, č. k. 10C 257/2012-50 takto jednohlasne

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok.

Náhradu trov odvolacieho konania účastníkom nepriznáva.

odôvodnenie:

Okresný súd Vranov nad Topľou (ďalej len „prvostupňový súd“) napadnutým rozsudkom žalobu o plnenie zo zmluvy o pripojení (služba Rýchly internet) zamietol z dôvodu premlčania práva. Uviedol, že zo strany žalovaného došlo k porušeniu zmluvných podmienok, a to neuhradením cien poskytnutých služieb za jednotlivé služby. Celková výška pohľadávky žalobcu z titulu neuhradenia cien služieb predstavovala 150,14 Eur. Žalovaný žalobcovi faktúry neuhradil a žalobca sa rozhodol zrušiť zmluvu. K zrušeniu zmluvy v dôsledku odstúpenia od nej došlo pred 28. 08. 2009 a žaloba bola podaná po uplynutí 2-ročnej subjektívnej premlčacej doby na priznanie bezdôvodného obohatenia dňa 29. 05. 2012.

Žalobca v odvolaní vyjadril nesúhlas s premlčaním práva a navrhol rozsudok zmeniť a žalobe vyhovieť.

Vedľajší účastník sa k podanému odvolaniu žalobcu písomne nevyjadril.

Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) preskúmal vec spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, bez nariadenia pojednávania (§ 214 O.s.p.) z dôvodov uvedených v odvolaní (§ 212 O.s.p.) a po tom ako bolo oznámenie o verejnom vyhlásení vyvesené na úradnej tabuli súdu a na jeho webovej stránke najmenej 5 dní vopred, rozsudok verejne vyhlásil (§ 156 ods.1,3 O.s.p.) a dospel k záveru, že v boli splnené podmienky pre jeho potvrdenie (§ 219 ods.1 O.s.p.).

Prvostupňový súd vychádzal zo skutkového stavu, ktorý má oporu vo vykonanom dokazovaní a vec správne právne posúdil. Odvolací súd sa stotožňuje s vecne správnym odôvodnením a na zdôraznenie správnosti a v súvislosti s odvolacími námietkami dopĺňa.

Podľa § 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka, zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchyliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon priznáva, alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie.

Podľa § 48 Občianskeho zákonníka, od zmluvy môže účastník odstúpiť, len ak je to v tomto alebo v inom zákone ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté. Odstúpením od zmluvy sa zmluva od začiatku zrušuje, ak nie je právnym predpisom ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté inak.

Podľa § 457 Občianskeho zákonníka, ak je zmluva neplatná alebo ak bola zrušená, je každý z účastníkov povinný vrátiť druhému všetko, čo podľa nej dostal.

Podľa Občianskeho zákonníka sa zmluva v zásade zrušuje s účinkami od začiatku (ex tunc, § 48 ods. 2) a tým zanikajú práva a povinnosti zo zmluvy. Momentom odstúpenia od zmluvy vznikajú práva a povinnosti z porušenia práva (bezodôvodné obohatenie, náhrada škody). Účastníci zrušenej zmluvy si majú navzájom vrátiť už vykonané plnenia (§ 457 Občianskeho zákonníka).

Žalobca v odvolaní uvádza, že nárok na zaplatenie ceny za poskytnuté služby vznikol pred odstúpením od zmluvy, a preto neplatí premlčacia doba ako v režime bezodôvodného obohatenia, t. j. 2-ročná, ale v tomto prípade sa uplatnené nároky premlčujú vo všeobecnej 3-ročnej premlčacej dobe v súlade s ust. § 101 Občianskeho zákonníka.

K tomuto odvolaciemu dôvodu odvolací súd udáva, že zrušením zmluvy došlo k bezodôvodnému obohateniu (§ 451 Občianskeho zákonníka). Žalobca správne poukazuje na trojročnú premlčaciu dobu (objektívna), no v rámci nej plynie dvojročná subjektívna premlčacia doba. Žalobca ako veriteľ mohol hneď od momentu zrušenia zmluvy vedieť, kto sa bezodôvodne obohatil a v akom rozsahu. Je nepochybné, že žalobca sa sám rozhodol zrušiť zmluvu, aj keď mohol využiť iné prostriedky, ktoré zmluvu nerušia, napríklad výpoveď. K zrušeniu zmluvy v dôsledku odstúpenia od nej došlo 13. 09. 2009, t. j. nasledujúci deň po uplynutí lehoty poskytnutej na úhradu už splatnej pohľadávky podľa bodu XV.3 písm. b) všeobecných podmienok poskytovania verejných elektronických komunikačných služieb prostredníctvom verejnej telefónnej siete spoločnosti T-Mobile Slovensko a. s.. Uvedená skutočnosť vyplýva z pokusu o zmier - predsporovej výzvy zo dňa 31. 08. 2009 (č. I. 21 spisu). Pretože k zrušeniu zmluvy v dôsledku odstúpenia od nej došlo 13. 09. 2009 a žaloba bola podaná na súde dňa 29. 05. 2012, stalo sa tak po uplynutí 2-ročnej subjektívnej premlčacej doby na priznanie bezodôvodného obohatenia.

Odvolateľ namieta, že žalovaný nedal súhlas k námietke premlčania. K tomu odvolací súd udáva, že námietka premlčania bola podaná v záujme spotrebiteľa, a preto aj pri prípadnej kolízii s predstavami žalovaného súd na ňu prihliada (§ 93 ods.4 O.s.p.; porov. uznesenie NS SR 2Obdo 27/12 cit. „Z už uvedeného vyplýva, že akýkoľvek úkon v konaní vedľajší účastník vykoná, nesmie byť v rozpore so záujmami hlavného účastníka, na ktorého procesnej strane vystupuje. Z tejto dikcie nemožno jednoznačne odvodiť, že úkon vedľajšieho účastníka s ktorým nesúhlasí hlavný účastník, bude automaticky zo strany súdu zamietnutý. Nasvedčuje tomu dikcia § 93 ods. 4 O. s. p. „ posúdi ich súd po uvážení všetkých okolností". Z tejto dikcie možno vyvodíť, že súd bude úkon vedľajšieho účastníka, s ktorým nevyslovil súhlas hlavný účastník, posudzovať so zreteľom na všetky okolnosti prípadu. Môže sa totiž stať, že takýto úkon bude vlastne hlavnému účastníkovi na prospech, v tom prípade môže súd zvážiť, že takýto úkon vykoná, a to napriek nesúhlasu hlavného účastníka.).

Odhladnuc od vyššie uvedeného z obsahu spisu zároveň vyplýva, že žalovaný na pojednávaní nariadenom pred súdom prvého stupňa dňa 03. 10. 2013 sám vzniesol námietku premlčania žalobcom

uplatneného práva (viď č. I. 48 spisu). Teda v konaní bola námietka premlčania vznesená nielen vedľajším účastníkom, ale i samotným žalovaným.

Vzhľadom na vznesenú námietku premlčania sa vec posunula do roviny naturálnej obligácie (§ 455 ods.1 Občianskeho zákonníka) a pred súdom sa stala pohľadávka z dôvodu premlčania nevymáhateľnou. Odvolacia námietka odvolateľa by mohla mať relevanciu, ak by vedľajší účastník disponoval bez súhlasu žalovaného s predmetom konania (podal protinávrh, zmenil protinávrh, zobral späť a i.). Odvolací súd poznamenáva, že počas celého konania žalovaný nenamietal podporu vedľajšieho účastníka, aj žalovanému bolo známe, že bola uplatnená námietka premlčania.

Za nedôvodný považuje odvolací súd aj odvolací dôvod, aby sa neprihliadalo na premlčanie s odkazom na § 107ods.3 Občianskeho zákonníka.

Podľa § 107 ods.3 Občianskeho zákonníka, ak sú účastníci neplatnej alebo zrušenej zmluvy povinní navzájom si vrátiť všetko, čo podľa nej dostali, prihliadne súd na námietku premlčania len vtedy, ak by aj druhý účastník mohol premlčanie namietat.

Uvedené ustanovenie sa má podľa názoru odvolacieho súdu vykladať tak, že dopadá na synalagmatické vzťahy, pri ktorých právu na peňažné plnenie z protiprávneho stavu konkuruje právo nepripúšťajúce namietanie premlčanie. Typickým prípadom je napríklad kúpna zmluva, pri ktorej zrušení by bol účastník zmluvy domáhajúci sa vrátenia kúpnej ceny znevýhodnený premlčaním na rozdiel od vlastníckych nárokov prevodcu.

V danom prípade pri názore žalobcu spotrebiteľa by nemohli v sporoch zo zmlúv o pripojení účinne vzniesť nikdy námietku premlčania, čo by vnieslo výraznú právnu neistotu do právnych vzťahov oddialovaním riešenia nárokov zo zrušených zmlúv na neurčitý čas.

Nemožno tiež prehliadnuť, že bol to práve žalobca - dodávateľ, ktorý naformuloval zmluvu (štandardná typová zmluva) a dobrovoľne sa rozhodol využiť ustanovenie zmluvy o odstúpení, aj keď existujú iné inštitúty súkromného práva, ktoré zmluvu komplexne nerušia s účinkami od momentu jej uzavretia (napr. výpoveď, ktorú žalovaný mal dohodnúť napríklad v čl. XV.2 písm. d) všeobecných podmienok poskytovania verejnej elektronickej komunikačnej, mobilnej dátovej služby mobilný internet spoločnosti T-Mobile Slovensko, a. s.).

Predmetná vec sa týka práva Európskej únie (smernica Rady 93/13 EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách; ďalej „smernica“). Ustanovenie § 54 ods. 1 OZ je pomerne náročné na dodávateľov a významne chráni spotrebiteľov. Treba však povedať, že ak sa neberie do úvahy výber programu a podpis, tak spotrebiteľ takmer žiadnym spôsobom neparticipuje na koncipovaní zmluvy. Preto sa dá plne pochopiť pomerne silná ochrana spotrebiteľov, ktorú slovenský zákonodarca zakotvil v ustanovení § 54 OZ. Faktická nerovnosť medzi dodávateľom a spotrebiteľom pri vzájomnej kontraktácii je zjavná a viaceré rozhodnutia súdneho dvora na to poukazujú (napr. rozsudok C-168/05 Mostaza Claro, bod 25,26,27).

Odvolací súd nemá pochybnosti o súlade ustanovenia § 54 ods.1 OZ s právom Európskej únie, ktoré umožňuje členským štátom prijať na ochranu spotrebiteľov aj prísnejšie ustanovenia, než aké odporúča smernica Rady 93/13 /EHS (čl.8 smernice).

Súdom prináleží súdna kontrola zmluvných podmienok a dokonca aj abstraktná kontrola zmlúv (§ 153 ods. 3, 4 O.s.p.) s cieľom vylúčiť zo života bežných ľudí neprimerané podmienky, ktoré zhoršujú kvalitu života a tak naplniť cieľ čl. 6 citovanej smernice „postarať sa, aby spotrebiteľov neprijateľné klauzuly v zmluvách nezaväzovali.

V súlade s čl. 169 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (starostlivosť o hospodárske záujmy spotrebiteľov), čl. 38 Charty základných práv EÚ (Politiky štátov zabezpečia vysoký stupeň ochrany spotrebiteľov) a neprehliadnuteľnej judikatúry súdneho dvora, najmä so zreteľom na povinnosť súdu ex offa zakročiť proti neprijateľným zmluvným podmienkam (C-240-244/98 Oceano, C-473/0 Cofidis, uznesenie C-76/10 POHOTOVOSTĚ/Korčovská a iné).

Súd v záujme vyššej kvality života nemôže rezignovať z pozície strážcu vyváženej ustanovení spotrebiteľských zmlúv a to ani pri nezodpovednom spotrebiteľovi. Existuje totiž nezanedbateľné nebezpečenstvo, že ak sa nevyklúčia zo života spotrebiteľov nečestné zmluvné podmienky, môžu na nich doplatiť aj spotrebiteľia konajúci dobromyseľne, keďže ide o formulárové zmluvy dojednávaneé vo viacerých prípadoch.

Podľa ustálenej judikatúry systém ochrany zavedený smernicou rady 93/13/EHS o nekalých zmluvných podmienkach (ďalej len „smernica 93/13“) vychádza z myšlienky, že spotrebiteľ sa v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti, a táto situácia ho vedie k pristúpeniu na podmienky pripravené vopred predajcom bez toho, aby mohol ovplyvniť ich obsah (rozsudky Súdneho dvora EÚ zo dňa 27. 6. 2000, Oceano Grupo Editorial a Salvat Editores, C-240/98, až C-244/98, ako aj z 26. 10. 2006 Mostaza Claro, C-168/05 Zb. I-10421, bod 25, tiež čl. 37 uznesenia Súdneho dvora vo veci C-76/10 POHOTOVOSTĚ/Korčovská).

So vstupom do Európskej únie prijala Slovenská republika záväzky náležite transportovať do smernice EÚ a v aplikačnej praxi aj naplňovať ciele týchto smerníc. V oblasti ochrany spotrebiteľa, a teda aj finančného spotrebiteľa Európska únia prijala viaceré smernice (napr. vid' príloha smernice EP a Rady z 23. 4. 2009 č. 2009/22 o súdnych príkazoch na ochranu spotrebiteľských záujmov o súdnych príkazoch).

Smernica Rady 93/13 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (ďalej len „smernica 93/13“) si stanovila práve za cieľ vyvážiť faktickú nerovnováhu medzi dodávateľom a spotrebiteľom pozitívnym zásahom štátu. Súdny dvor v rozsudku Oceano Grupo Editorial SAC 240/98 až C 344/98 konštatuje, že nezanedbateľné nebezpečenstvo, že priemerný spotrebiteľ nepoukáže na nekalosť zmluvnej podmienky, a preto súdy v štátoch, v ktorých nie je povinné zastúpenie advokátom, majú aj bez návrhu prihliadať na neprijateľnosť zmluvnej podmienky.

Smernica Rady 93/13 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách ukladá členským štátom zabezpečiť, aby spotrebiteľ nebol viazaný nekalými podmienkami a zväžiť, či spotrebiteľská zmluva obsahujúca nekalé podmienky, obstojí ako celok (čl. 6). Cieľ je garantovať vyššiu kvalitu života bežných ľudí (pozri napr. rozsudok Mostaza Claro, bod 37, Asturcom bod 51).

Súdny dvor dokonca považuje ochranu spotrebiteľa podľa čl. 6 smernice za tak významnú, že sa má klásť principiálne na roveň vnútroštátnym pravidlám verejného poriadku, a to v záujme vyššej kvality života (pozri uznesenie Súdneho dvora EÚ vo veci C-76/10 POHOTOVOSTĚ/Korčovská, bod 50).

Nakoniec dôvodná nie je ani odvolacie námietka vo vzťahu k trovám konania vedľajšieho účastníka.

Podľa § 93 ods. 2 O.s.p. ako vedľajší účastník sa môže popri navrhovateľovi alebo odporcovi zúčastniť konania aj právnická osoba, ktorej predmetom činnosti je ochrana práv podľa osobitného predpisu.

Podľa § 93 ods. 4 O.s.p. v konaní má vedľajší účastník rovnaké práva a povinnosti ako účastník. Koná však iba sám za seba. Ak jeho úkony odporujú úkonom účastníka, ktorého v konaní podporuje, posúdi ich súd po uvážení všetkých okolností.

Aktivity vedľajšieho účastníka evidentne súvisia s ochranou spotrebiteľa. Ochrana spotrebiteľa súvisí s kvalitou života a jej podoby môžu byť rozmanité. Nemusi ísť výlučne o agendu neprijateľných podmienok (smernica Rady 93/13 EHS), či nekalých obchodných praktík (smernica EP 2005/29), ale o celú škálu rozmanitých vzťahov dopadajúcich na bežných ľudí. To platí aj pre zbytočné odkladanie uplatňovania práva s výrazným časovým odstupom, ktoré je spájané aj s rizikom jeho premlčania. Nie je nič výnimočné, že s odstupom času má spotrebiteľ zhoršené podmienky obrany, sťažuje sa dôkazná situácia.

Zákonodarca v § 137 O.s.p. explicitne u právnických osôb zaoberajúcich sa kolektívnou ochranou práv zvýraznil v rámci indikatívneho výpočtu trov konania aj výdavky takejto osoby. Z dôvodovej správy „Navrhovaná právna úprava bude dopadať aj na ďalšie právnické osoby, ktoré sú v súlade s právnymi aktmi Európskej únie aktívne legitimované na kolektívnu ochranu zákonom chránených záujmov, napr. vo sfére ochrany pred diskrimináciou, alebo vo sfére kolektívnej ochrany práv spotrebiteľa. V týchto prípadoch budú osobitnými predpismi napr. zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon), zákon č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a zákon č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní. Navrhovaná právna úprava bude predstavovať aj výrazný príspevok ku kolektívnej ochrane práv osôb“. Niet dôvodu na výnimku ani v prípade vedľajšieho účastníka.

Občiansky súdny poriadok v ust. § 24 a nasl. umožňuje každému účastníkovi dať sa zastúpiť v konaní zástupcom, ktorého si zvolí. Takýmto zástupcom môže byť i advokát. Občiansky súdny poriadok vo svojich ustanoveniach pritom nevylučuje, aby účastník odborne spôsobilý uplatňovať svoje záujmy v konaní pred súdom sa nemohol dať zastúpiť zástupcom a aby len z tohto dôvodu mu nemala byť priznaná náhrada trov vzniknutých v súvislosti s právnym zastupovaním. U právnických osôb zameraných na kolektívnu ochranu práv môže ísť o rôzne záujmové zameranie a dokonca špecializáciu (napr. bytové spotrebiteľské veci, finančný trh a iné). Služba advokáta je pochopiteľná a logická, pretože úspech v súdnom konaní je determinovaný nielen tým, kto a aké právo má (hmotnoprávny aspekt), ale aj schopnosťou toto právo uplatniť (procesnoprávny aspekt). Náklady s tým spojené sú v zásade účelné. Vyššie uvedené sa v plnej miere vzťahuje tiež na možnosť vedľajšieho účastníka dať sa zastupovať v konaní advokátom.

V aplikačnej praxi akosi zaniká dôležitý cieľ vyjadrený v čl. 7 ods. 1 smernice, podľa ktorého sa štáty majú postarať, aby sa neprijateľné zmluvné podmienky sústavne nepoužívali a práve združenie môže využiť aj v individuálnej právnej veci kolektívnu intervenciu (§ 93 ods. 2 O.s.p.) a presadiť naplnenie § 53a Občianskeho zákonníka a upozornenie dohľadových orgánov.

Na základe uvedeného odvolací súd rozsudok ako správny vrátane správneho výroku o trovách konania potvrdil (§ 219 ods. 1, 2 O.s.p.).

O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol v zmysle ust. § 224 ods. 1 O. s. p v spojení s ust. § 142 ods. 1 O. s. p.. Úspešný žalovaný a vedľajší účastník na strane žalovaného si neuplatnili náhradu trov odvolacieho konania a neúspešnému žalobcovi nevzniklo právo na ich náhradu, preto odvolací súd vyslovil, že účastníci nemajú nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.